

A tudás nincs recesszióban

avagy a tudástőke és a tudásmenedzsment felértékelődése napjaink globális gazdasági hitelválságában

Írta: Fellner Ákos PhD hallgató

A gazdasági recesszió 2008-ban robbant ki az amerikai ingatlanpiaci hitelrendszer bedőlésével. Azóta a globális hitelrendszer a nemzetközi bankrendszeren keresztül végigsöpört a nemzetközi tőkepiacon. Érdekes volt az elmúlt hónapokban nyomon követni, hogy az amerikai kormány miként konszolidálta az autóipart, a német kormány miként osztogatott csillagászati összegeket hazai bankoknak, láthattuk Írország látványos összeomlását, a spanyol illetve a francia ipari termelés látványos visszaesését. A hitelválság végigsöpört Közép-Kelet-Európán, most gyűrűzik a balkáni kereskedelmi régióba, és elérte már a Távol-Keletet is. A sokáig istenített japán ipar látványos mélyrepülést élt meg, mellyel a híres távol-keleti menedzsment ideológiák sem tudtak érdemben mit kezdeni. Mindezek után joggal feltételezhetnénk, hogy apokaliptikus idők köszöntöttek be a globális gazdaságba és a nemzetközi tőkepiacra.

Ha a hitelt forrás oldalról vizsgáljuk, lényegében a hitelezés egy befektetői folyamat. A hitelezés hátterét képző érték pedig az a dolog, ami a hitel fedezetét biztosítja. Érdemes elgondolkodni azon, hogy a hitelválság bedőlő fedezete az ingatlan volt, vagyis egy könnyen tulajdonolható és elsősorban materiális értékkel rendelkező szubsztancia. A materiális szubsztanciák azonban végesek, ezért is aggódnak azok a tőkepiaci szakértők, akik a hitelválságra reagáló állami felvásárlások és beavatkozások mögött immáron a következő válsághullámot gyanítják. Ugyanis nincs lényegi különbség aközött, hogy egy hitelezési folyamat szubsztanciája egy ingatlan vagy pedig egy államkötvény esetleg aranykészlet: mindkét esetben megmaradtunk a materiális szubsztanciájú fedezet látómezejében.

Kérdéses azonban, hogy a hitelezés, mint befektetési folyamat kizárólag materiális szubsztancia fedezetével lehetséges-e. A tudásmenedzsment válasza egyértelműen: nem. Sőt, ha a pénzügyi befektetés fedezete tudás illetve immateriális szubsztancia, akkor az egész hitelezési folyamat átstrukturálódik. Politikai közhely annak hangoztatása, hogy legjobb befektetés az emberi tudás, tekintve, hogy forrásként elméletileg kiapadhatatlan. Hangsúlyozom, elméletileg, ugyanis a tudásnak minden esetben van anyagi hordozója is: az értékteremtő ember. Azonban a mindennapok vállalatértékelési tapasztalata, hogy ez a közhely a valós folyamatok területén sokszor még elméletileg sem valósul meg. Nem egy multinacionális szolgáltatóval találkozhattunk ügyfélként, amelyik óriási összegeket költ PR-marketingre, azonban piaci monopol helyzetével visszaélve mind az ügyfeleit, mind alkalmazottait tudás nélküli biorobotként kezeli. Nyilvánvalóan, az ilyen vállalat nem értette meg, mit jelent a tudástőke és nem is tekinthető tudásvállalatnak.

A tudás, mint hitelfedezet bizonyos szempontból a legnagyobb befektetői kockázat. Problematikus a tulajdonolhatósága és hosszú távú a megtérülésének konkretizálása. Azonban látható, hogy a nemzetközi tőkepiac átformálódóban van. Ugyan jószerivel még kormányzati beavatkozásokról hallunk, de a bankközi kamatváltozások és árfolyam politikáktól függetlenül vannak vállalatok, melyeket láthatóan csak kisebb mértékben érintett a globális hitelválság. Ilyenek például a bio -, vagy géntechnológiára sokat költő gyógyszergyárak, amelyek profiljukból adódóan is minden kétséget kizárólag tudásvállalatok. Ezek a cégek nemhogy visszafogták K+F befektetéseiket a

hitelváltságra hivatkozva, hanem ellenkezőleg, megsokszorozták azokat. Helyénvaló a kérdés: miért, hiszen a materiális tőkeprofitra épülő befektetői gondolkodás szerint ez esztelenség. Látható, hogy a piacon az elmúlt 6 hónapban éppen a K+F illetve a HR-költségeken akarnak a cégek spórolni. Azonban, ezen cégek többségéről feltételezhető, hogy nem tudásvállalatok s talán eszük ágában sincs azzá válni. A globális hitelváltság részben valóban apokaliptikus, részben viszont feltételezhetően a tudástőke korszakába való lépés kapuja. A kizárólag materiális, illetve pénztőkére épülő tőkepiac a múlté, s a tudástőkére épülő tudásvállalatok pénzügyi stabilitása azt jelzi, hogy a tudásmenedzsmentet nem lehet a jövőben a gazdasági válságok kiegészítő megoldásának kezelni.